

tájékoztatója, elérhető a konferencia honlapja, az EEGS olasz elnöke riadalmat keltett egy üzenetével. Arra hivatkozva, hogy az egyesület nehéz anyagi helyzetben van, minden előkészület azonnali leállítását kérte és az eddigieknél jóval szerényebb és olcsóbb rendezést — és ami ezzel járhatna, nagy nyereséget — kért. TÖRÖS Endre a szervezőbizottság tagjaival való konzultáció után azt a választ adta, hogy Magyarország azért nem vállalta el a második konferencia megrendezését, mert a rendelkezésre álló egy évet túl rövidnek éreztük. Most már több mint fél éves munkánk fekszik az előkészítésben, mindent előlről kezdeni lehetetlen. Szerencsére, a szeptember közepén Barcelonában megrendezett konferencián sikerült sok mindent tisztázni, folytatjuk a munkát. HEGYBÍRÓ Zsuzsanna elnök azt kérte, hogy a szervezőbizottság készítse el a hátralévő egy év részletes menetrendjét, csak így lehet meggyőződni arról, minden rendben van-e.

CSEREPES László megnyugtató hírekkel szolgált a november 20-i *Stegena Lajos emléküléssel* kapcsolatban. A három szervező egyesület sikeres együttműködésének eredményeképp az egész napos rendezvényen előre láthatólag tíznél is több előadás fog elhangzani, ezeknek a fele külföldi szerzőtől. Remélhetőleg sikerül egy, STEGENA Lajos munkáit bemutató kiállítást is megrendezni, ehhez az Eötvös Loránd Tudományegyetem adja az anyagot. Néhány gyakorlati kérdés tisztázása után abban állapodtunk meg, hogy október 20-ra, a következő elnökségi ülésre elkészül a program, a meghívó és a költségvetést az elnökség akkor hagyja majd jóvá. MESKÓ Attila alelnök itt említette meg, hogy STEGENA Lajos özvegye és lánya alapítványt szeretne létrehozni a legjobb geofizikus hallgató támogatására. Erre további információk birtokában és a lehetőségek megismerése után kell visszatérnünk.

Áprilisi közgyűlésünk határozata alapján egyesületünk alapítványának el kellene nyernie a közhasznú minősítést. Ennek érdekében az alapító okiratot — alapszabályunkhoz hasonlóan — alaposan át kell dolgozni. NEMESI László ismertette ezzel kapcsolatos elképzeléseket. Szeptember

28-án ennél már több történt. A kuratórium tagjai pontról pontra végigmentek az alapító okiraton, melyet FERENCZ Lujza jogi szempontból már kiegészített és elkészítették az új alapító okiratot. Ezt az elnökség tagjainak megküldtük, azzal a kéréssel, hogy mondjanak véleményt. Így remélhetőleg az október 20-i ülésen érdemi döntés születhet a Magyar Geofizikusokért Alapítványról.

A rövid információk között FERENCZY László a *Magyar Geofizika* számára a MOL Magyar Olaj- és Gázipari Rt. által nyújtott támogatásról, BELLÉR Éva a — most már tudjuk — sikeres, de kalandos végűre sikerült szenior kirándulás előkészületeiről számolt be. BODOKY Tamás ELGI-igazgatói minőségében adott hírt az Eötvös-emlékkiállításról, mely azóta már meg is nyílt. Két, MTESZ-szel kapcsolatos hír is elhangzott: a nem túlságosan nagy összegű állami támogatás szétosztásának új alapelveit elfogadták, illetve a Magyar Geofizikusok Egyesülete kéri, hogy a tisztújítás során a kis egyesületek képviselőjeként VERŐ Lászlót is jelöljék. Örömmel értesültünk arról, hogy a lipcsei EAGE-konferencián CSATÓ István és FÖLDES Tamás *Halokinetic structures and hydrocarbon plays — Examples from the Middle East* című poszterével nagy sikert aratott. Mint arról már korábban beszámoltunk, jelentősen csökkent a személyi jövedelemadó 1%-ából nekünk juttatott összeg (mint arról bizonyára már értesültek a Magyar Geofizikából, az 1997-es összeget teljes egészében az ifjú szakemberek ankétján való részvétel támogatására fordítottuk). A Földtani Örökségünk Egyesület kezdeményezésére ez év októberében–novemberében konferenciát terveznek *Geológia a közoktatásban* címmel. Egyesületünk csatlakozik ehhez a kezdeményezéshez azzal a magától értetődő kiegészítéssel, hogy a geológia mellett a geofizika oktatása is fontos feladat lenne.

Mivel ezek a rövid információk is meglehetősen sok időt vettek igénybe, az elnökség azzal zárta szeptember 8-i ülését, hogy a nemzetközi tagdíjak fizetésének, illetve a jutalmazásnak a kérdését legközelebbi ülésén tárgyalja meg.

Verő László

A PÉCSI E21 ELŐADÁS UTÓZÖNGÉI

(Egy hozzászólás folytatása)

A pécsi vándorgyűlésen az E21 sorszámú (ANDÓ Ildikó, Mol Rt. KKTÜ: *Térinformatika a szénhidrogén-kutatásban*) előadást követő hozzászólásom lényege ez volt: Minden elismerésem a költőien megkomponált előadásért, de van egy ünneprontó megjegyzésem. A vándorgyűlésre egymás tudományos munkájának, eredményeinek megismeréséért jöttünk, de ebben az előadásban sem tényeket, sem érveket nem hallhattunk. Ami itt bemutatásra került, az nem volt más, mint a „mélyhatású” mosószer reklámja.

Véleményem némelyekben egyetértést, másokban mély megrökönyödést keltett. A zsúfolt program miatt nem volt alkalmam kifejteni, pontosan mire gondoltam. A rendezvény végén ANDÓ Ildikóval egyetértettünk abban, hogy fölöttébb hasznos volna az eltérő nézetek nyilvános ütköztetése, mert nem személyi ellentétről, hanem két gyökerelesen eltérő szemlélet megnyilvánulásáról van szó.

A jelenség — amellyel szemben felemeltem szavam — többrétű. A felszíntől a mély felé haladva az alábbi rétegek tárhatók fel:

1. A pécsi E21 előadás nem szakmai előadás volt, hanem kereskedelmi termékbemutató, ami — rendeltetésénél fogva — nem az értelemre, hanem az emberi pszichikumra kívánt hatni. Ennek a műfajnak is megvan természetesen a helye, méghozzá a termék eladásánál. Mi geofizikusok — a mosószer-analógiánál maradván — a mosószer gyártói és nem vásárlói vagyunk. Így tehát a termék nagyszerűségének költői hangoztatása helyett annak természettudományi alapokon álló fejlesztése a feladatunk. Következésképpen magunk között ne a felcsodás tulajdonságokról (ld. „mélyhatású”), hanem az igazi feladatokról essék szó.
2. Az E21 előadást egy napjainkban mindinkább teret hódító, de káros jelenség megnyilvánulásának ítélt meg,

ugyanis azt az összefoglaló utolsó mondatában megfogalmazott („Mindössze három nap, és kezünkben a világ”) szemlélet uralta.

Ha azt az érzést kelti egy előadás (még ha eredeti szándékával ellentétben is), hogy ezentúl nincs szükség fáradtságos elméleti, műszer- és módszerfejlesztési, valamint terepi munkára, mert „könyv helyett elég egy hordozható számítógép és a világhálóról lekérdezhetünk minden szükséges információt, sőt az analízisre is lehetőség nyílik”, ez sértő és igaztalan minden alkotó ember számára.

Egy közérthető ellenpélda: amikor egyszer a világhálóról lekérdeztem többek között a *Transylvania* címszót, az ott talált „információból” (*Transylvania*=1. Drakula földje, 2. A Transz-szibériai (!) vasút kiinduló állomása) azt „analizáltam”, hogy a lényeg mindenképp a térinformatikai rendszerek (a „világháló”) értelmes és igaz információval való feltöltése és annak folyamatos fejlesztése. A kétségkívül hasznos eszközök túlünneplése: önbecsapás.

3. Ha egy picit még mélyebbre ásunk, észrevehetjük azt, hogy manapság nemcsak a „világháló” fetisizálják, hanem a tudományos munka leértékelődése — sajnos — minden téren megfigyelhető. Egyre inkább egy valóságtól elszakítani igyekvő, mesterségesen manipulált környezet (egy „virtuális világ”) kezdi körülvenni az embert. A fogyasztói mentalitás arra „tanít”, hogy „egy könnyed mozdulattal mindent leemelhetünk a szupermarket polcáról”. (Ennek egyenes következménye lett az az osztrákokat sokkoló közvélemény-kutatási eredmény, miszerint gyermekeik a tehenet csak lilának tudják elképzelni és fogalmuk sincs, minek van a Milkának tögye.) Félő, hogy mire ez a generáció felnő, előbb-utóbb csakugyan konzum-idiótává válik, és multinacionális cégek kiszolgáltatója lesz.
4. Mint mindennek, ennek a kozmopolita érdekek is megvan a maga ideológiája és ha már itt tartok, erről is kell szólni. Feltételezem és őszintén remélem, hogy ez az ideológia az előadótól távol áll, talán nem is hallott még róla. Az előadás agyfosó bája (beleértve a zenei aláfestést is) félreérthetetlen ismérve volt egy új stílusnak, egy *new age*-nek. Nem árt tudni, hogy a *New Age* (ami

— így, nagybetűvel — nem más, mint újmódi *feeling*-ek és szekták összefoglaló ideológiáját kifejező vallás) éppen a 3. pont alatt említett elemekből építkezik.

Az olvasó mindezt túlzásnak tarthatja. Gondoljunk azonban arra, hogy a természettudományos képzés világszerte tapasztalható csökkenésének, s ezzel párhuzamosan a marketing szemlélet térhódításának máris súlyos következményei vannak és még súlyosabbak várhatók. Franciaországi felmérések szerint a kulturális és vallási gyökereitől elszakított társadalom részéről hihetetlen tudományellenes támadásra kell a jövőben felkészülni.

Hiszem és remélem, hogy ANDÓ Ildikóval a nézeteltérésünk csak első-, de legfeljebb másodfokúnak minősíthető. Aggályaimat akkor is szóvá tettem volna, ha a 3. és a még pokolibb szint nem létezne, de sajnos létezik. (Részletesebben e kérdéstről a *Magyar Tudomány* 1998. évi 6. számában írtam.)

Azért szóltam, mert attól tartottam, hogy az E21-es előadás sokakat nem csupán a „szublimáció hőfokára hevített”, hanem talán még a Curie-ponton is túl. Félttem, hogy hazaérve néhányan bizony az új divat szerint rendeződő doménjeiknek engedelmessé válnak.

Javaslataim:

- a) Az ehhez hasonló előadásokat a jövőben ne a geofizikai szakmai programban szerepeltessék a vándorgyűléseken;
- b) úgy vélem, időszerűvé vált a természettudományi és a marketing szemlélet szembenállásáról, a konfliktusok elkerülhetőségéről, esetleg a békés egymás mellett élésről valamelyik egyesületi összejevetelen vitát rendezni.

Végül hadd erősítsem meg: a vándorgyűlésen és egyéb szakmai-tudományos fórumokon azt a stílust tartom követendőnek, amelyik végül mind a szóbeli, mind a poszter kategóriában a legtöbb közönségzavazatot kapta. Szeretném, ha ANDÓ Ildikó ekképpen örvendeztetné meg a legközelebbi vándorgyűlést és miközben megköszönöm neki, hogy egy sajátos stílust ily kifejezően reprezentált, bocsánatot is kérek tőle, hogy olyan miatt kötődöttem, amiről ő személy szerint talán nem is tehet.

Szarka László

TÉRINFORMATIKA A SZÉNHIDROGÉN-KUTATÁSBAN

Nyílt levél Szarka László Úrnak
(Ami a 15 percből kimaradt)

A térinformatika a XX. századi számítástechnikai tudományok egyik legfiatalabb képviselője. Bár nem tekint vissza olyan hosszú és dicsőséges múltra, mint a fizika, a matematika vagy a földtudományok, de ma már az élet egyetlen olyan területén sem nélkülözhető, ahol a „hol, honnan, hová, meddig stb.” típusú kérdésekre kell az embereknek válaszolniuk. A szénhidrogén-kutatás azon szakterületek közé tartozik, ahol szinte minden információ, minden kérdés és minden válasz értelmét veszti, ha nem a tér egyes elemeihez rendelhető.

A térinformatika a szénhidrogén-kutatást kiszolgáló legmodernebb eszközök egyike. A kutatás folyamatában betöltött szerepe nehezen lenne összefoglalható egy mondatban. A térinformatikai rendszer hivatott többek között a szénhidrogén-kutatás információinak egy helyen történő

tárolására, karbantartására, és — a felhasználók szempontjából elsődleges — analizálására. A térinformatikai rendszer hivatott továbbá az információk és az adatanalízisek eredményeinek megjelenítésére. A térinformatikai rendszer feladata összegyűjteni a szénhidrogén-kutatás különböző részterületeinek (szeizmika, gravitáció, elektromos mérések, mágneses mérések, lyukgeofizika, rezervoár geológia, geokémia stb.) eredményeit, és közvetlenül elérhetővé tenni azokat egymás számára. Ezzel a szerepkörrel a térinformatika régóta megfogalmazott igényt vált valóra azáltal, hogy kommunikációs csatornát biztosít a szénhidrogén-kutatás különböző szakterületein tevékenykedők részére, és ebből kifolyólag lehetővé teszi eredményeik integrált értékelését, vizsgálatát.